

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Іванчук С.І.,
Малицька І. В.

В статті розглянуто особливості обліку доходів і витрат благодійних організацій, визначено проблеми їх оподаткування, запропоновано шляхи вирішення цих проблем.

The article discusses the features of income and expenditure of charitable organizations set their tax problems, proposed solutions to these problems.

Постановка проблеми. Для успішного розвитку благодійної діяльності в Україні необхідно вирішити велику кількість проблем у законодавчій, податковій і фінансовій сферах. Крім того, рід невирішених питань стосується внутрішнього розвитку організацій і їхньої взаємодії з іншими благодійними інституціями: благодійні організації потребують додаткових коштів на підвищення кваліфікації працівників та волонтерів, на доступ до відповідної інформації тощо.

Забезпечення достовірності бухгалтерської інформації та врахування усіх особливостей обліку вимагає удосконалення методології бухгалтерського обліку та вирішення його нагальних проблем.

Основною проблемою обліку діяльності благодійних організацій є відсутність єдиних підходів до розробки дієвих механізмів удосконалення системи обліку з урахуванням вимог міжнародних стандартів, недостатність розробленості питання переходу на єдині методологічні засади, а також створення уніфікованого організаційного та інформаційного забезпечення обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми методології та організації бухгалтерського обліку і звітності різних благодійних організацій розглядалися у працях багатьох вітчизняних вчених, таких як П.Й. Атамас, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Р.Т. Дзюга, С.О. Левицька, Л.Г. Ловінська, С.В. Свірко, В.В. Сопко та інш.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дискусійність багатьох теоретичних положень та практична значимість обліку і аналізу діяльності благодійних організацій, недостатній рівень їх дослідження з погляду сучасного управління зумовили вибір даної теми та визначили спрямованість даного дослідження.

Мета статті. Головною метою даної роботи є проведення дослідження системи обліку доходів і витрат благодійних організацій, і визначення на цій підставі актуальних проблем обліку діяльності благодійних організацій.

Виклад матеріалу. Спочатку з'ясуємо, що таке благодійництво.

Благодійництво — добровільна безкорислива пожертва фізичних та юридичних осіб у наданні набувачам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги. Тобто, добровільні грошові внески, матеріальні цінності, виконання робіт, надання послуг закладам освіти, надання гуманітарної допомоги — все це відповідає визначенню саме благодійності. Специфічними формами благодійництва є меценатство і спонсорство.

Меценатство — це добровільна безкорислива діяльність фізичних осіб щодо матеріальної, фінансової та іншої підтримки одержувачів благодійної допомоги.

Спонсорство — добровільна неприбуткова участь фізичних і юридичних осіб у матеріальній підтримці благодійної діяльності з метою популяризації винятково свого імені (назви).

Благодійна діяльність — добровільна безкорислива діяльність благодійних організацій, що не передбачає одержання прибутків від цієї діяльності

Благодійна організація — недержавна організація, головною метою діяльності якої є здійснення благодійної діяльності в інтересах суспільства або окремих категорій осіб.

Благодійництво, благодійна діяльність здійснюються на засадах законності, гуманності, спільності інтересів і рівності прав її учасників, гласності, добровільності та самоврядування.

Діяльність благодійників і благодійних організацій має суспільний характер, що не суперечить їх взаємодії з органами державної влади і не позбавляє права на отримання державної допомоги.

Фізичні та юридичні особи можуть займатися благодійництвом самостійно або разом з відповідними благодійними організаціями, зареєстрованими у встановленому законодавством порядку [1]. Фінансову звітність благодійні організації складають у загальному порядку. Для ведення бухгалтерського обліку вони можуть використовувати План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій або спрощений План рахунків бухгалтерського обліку. Якщо благодійна організація вирішила для ведення обліку обрати загальний План рахунків, то на свій розсуд для обліку витрат вона може скористатися тільки рахунками 8 класу «Витрати за елементами» або тільки рахунками 9 класу «Витрати діяльності» чи одночасно рахунками 8 і 9 класів. Звичайно ж кожен з цих варіантів ведення обліку витрат має свої недоліки та переваги.

Кожна благодійна операція щорічно повинна складати і затверджувати кошторис доходів і витрат. На сьогоднішній день загальних правил складання кошторису благодійних організацій не існує. Відповідно до статті 20 Закону про благодійництво [1] розмір витрат на утримання благодійної організації не може перевищувати 20% кошторису цієї організації в поточному році. Таким чином, плануючи свою діяльність на майбутній рік, благодійні організації за статтею «витрати на утримання організації» повинні закласти на власне утримання не більше 20% коштів, якими вони планують розпоряджатися в наступному році (ці кошти складаються з тих, які передбачається одержати протягом наступного року, і тих, які, можливо, залишилися невикористаними з минулих періодів).

Наведемо орієнтовний перелік доходів і витрат, що має міститися в кошторисі благодійної організації. Відповідно до статті 19 Закону про благодійництво [1] джерелами формування коштів та майна благодійної організації є: внески засновників (засновника) та інших благодійників; благодійні внески і пожертвування, що мають цільовий характер (благодійні гранти), надані фізичними та юридичними особами у грошовій та натуральній формі; надходження від проведення благодійних кампаній зі збору благодійних пожертвувань, благодійних масових заходів, благодійних лотерей та благодійних аукціонів з реалізації майна та пожертвувань, які надійшли від благодійників; доходи від депозитних вкладів та цінних паперів, надходження від підприємств, організацій, що перебувають у власності благодійної організації; інші джерела, не заборонені законодавством України.

Витрати благодійної організації мають відповідати напрямам витрачання коштів згідно зі статутом цієї організації, що, у свою чергу, повинно погоджуватися з положеннями статті 16 Закону про благодійництво. Ця стаття визначає, що благодійна допомога може надаватися набувачам у вигляді: одноразової фінансової, матеріальної та іншої допомоги; систематичної фінансової, матеріальної та іншої допомоги; фінансування конкретних цільових програм; допомоги на основі договорів (контрактів) про благодійну діяльність; дарування або дозволу на безоплатне (пільгове) використання об'єктів власності; дозволу на використання своєї назви, емблеми, символів; надання безпосередньо допомоги особистою працею, послугами чи передачі результатів особистої творчої діяльності; взяття на себе витрат з безоплатного, повного або часткового утримання об'єктів благодійництва; інших заходів, не заборонених законом [2]. Перелічені вище витрати відносяться до витрат на статутну діяльність. Крім цього, у кошторисі доходів та витрат необхідно вказувати витрати на утримання благодійної організації, у тому числі: оплату праці працівників організації (заробітну плату та нарахування на неї); придбання необхідних предметів та оплату послуг; оренду; поточний ремонт основних фондів; капітальний ремонт основних фондів; видатки на відрядження; оплату комунальних послуг та енергоносіїв; інші цілі, пов'язані з діяльністю організації. Благодійні організації для визначення своїх доходів використовують норми П(С)БО 15 «Дохід». Відповідно до нього, дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [3]. Склад доходів, що належать до відповідної групи, встановлено П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати». Відповідно до цього стандарту, у статті «Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображається загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг. У статті «Інші операційні доходи» відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій) тощо. У статті «Інші фінансові доходи» показуються дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі). У статті «Інші доходи» показується дохід від реалізації фінансових інвестицій, необо-

ротних активів і майнових комплексів; дохід від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства [4].

Щодо цільового фінансування, то, відповідно до П(С)БО 15 «Дохід», воно не визнається доходом доти, поки нема підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування. У свою чергу, отримане цільове фінансування визнається доходом протягом тих періодів, у яких були зазначені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування. Цільове фінансування капітальних інвестицій визнається доходом протягом періоду корисного використання відповідних об'єктів інвестування (основних засобів, нематеріальних активів тощо) пропорційно сумі нарахованої амортизації цих об'єктів. Цільове фінансування, отримане як компенсація витрат (або збитків), яких уже зазнало підприємство, або з метою негайної фінансової підтримки підприємства без майбутніх пов'язаних із цим витрат, визнається доходом того періоду, в якому утворилася дебіторська заборгованість, пов'язана з цим фінансуванням.

Благодійні організації для визначення своїх витрат використовують П(С)БО 16 «Витрати». Відповідно до цього Положення, витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань. Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [5]. Розглянемо безпосередньо відображення в бухгалтерському обліку результатів господарської діяльності, кошти від якої планується направляти на фінансування благодійних програм (табл.1).

Таблиця 1

Кореспонденція рахунків з обліку діяльності благодійної організації

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Д-т	К-т
1	Благодійній організації надійшла цільова допомога на проведення благодійної акції	311	48
2	Благодійній організації надійшли членські внески на її утримання	311 (301)	685
3	Відображено джерело цільових надходжень у сумі членських внесків	685	48
4	Благодійній організації надійшла безповоротна фінансова допомога для надання допомоги школі-інтернату	311	48
	Використано кошти за цільовим призначенням	48	311
5	Внесено на депозитний рахунок частину коштів благодійної організації	313	311
	Нараховано відсотки банку за депозитом благодійної організації	311	732
6	Заробітна плата керівника, бухгалтера, спеціалістів	811	661
	Нарахування єдиного соціального внеску на заробітну плату	821	651
	Амортизація основних фондів	831	131
	Орендна плата	84	631(685)
7	Оплачений благодійною організацією рахунок орендодавця	631	311
8	Оплачено рахунок на передплату періодичних видань	371	311
	Вартість передплати віднесено на витрати майбутнього періоду	39	371
9	Списано на фінансовий результат витрати на утримання благодійної організації	791	811-824 831, 84
	Визнано дохід благодійної організації у розмірі витрат на її утримання	48	745
10	Списано на фінансовий результат дохід від безоплатно отриманих активів	754	791
11	Списано на фінансовий результат дохід від фінансової діяльності	732	791
12	Відображено нерозподілений прибуток благодійної організації	791	441

Висновки і пропозиції. Отже, особливими об'єктами обліку благодійних організацій є їхні доходи і витрати. Дослідження специфіки можливих видів, форм, способів отримання доходів і витрат засвідчили наявні проблеми. Так, відсутність уніфікованих методів відображення доходів та витрат не дозволяє проводити порівняльний аналіз показників фінансової звітності. Для підвищення ефективності діяльності благодійних організацій необхідно розв'язати низку важливих проблем, зокрема: уніфікувати методи визнання доходів і витрат у формах фінансової та податкової звітності; обґрунтувати механізм оподаткування результатів проведення операцій неосновної статутної діяльності; опрацювати методи аналізу отриманого фінансування; врегулювати правове поле в частині обліку благодійної діяльності.

Література

1. Про благодійництво та благодійну діяльність / Закон України від 16.09.97р. № 531/97-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу ://http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z970531.html.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Чинний від 1999-07-16] / Офіційний вісник нормативно-правових актів з митної справи, податків та бухгалтерського обліку. — 1999.—С.45-67.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»— [Чинне від 1999-12-14] / Міністерство фінансів України. — Офіційний вісник нормативно-правових актів з митної справи, податків та бухгалтерського обліку. — 1999.—С.124-129.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» — [Чинне від 1999-03-31] / Міністерство фінансів України. — Офіційний вісник нормативно-правових актів з митної справи, податків та бухгалтерського обліку. — 1999.—С. 34-39.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» — [Чинне від 1999-12-31] / Міністерство фінансів України. — Офіційний вісник нормативно-правових актів з митної справи, податків та бухгалтерського обліку. — 1999.—С.158-167.

УДК 656

ЛОГІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК РЕАЛІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Кандидат економічних наук Івасишина Н.В.,
Пильченко А.О.

У статті узагальнено сутність логістичного менеджменту, його вплив на функціонування логістичної системи підприємства. Обґрунтовано необхідність застосування логістичного підходу в управлінні бізнес-процесами організації для досягнення конкурентних позицій в рамках реалізації корпоративної стратегії сучасного підприємства.

The article generalizes essence of logistic management, its influence on functioning of the logistic system of enterprise. Grounded necessity of application of logistic approach for the management of organization business processes for achievement competition positions within the framework of realization corporate strategy in modern enterprise.

Постановка проблеми. В сучасних умовах нестабільності вітчизняної ринкової економіки, постійних змінах у технологічних виробничих процесах і поява нових вимог щодо якості товарів та послуг стає очевидним той факт, що для збереження конкурентних позицій на ринку, досягнення ключових показників ефективності, визначених стратегічними цілями підприємства, необхідне впровадження новітніх прогресивних концепцій менеджменту, заснованих на засадах логістичного підходу. Значною мірою на ефективність виробничих процесів підприємства впливає рівень якості управлінських рішень.

Проблеми в сфері транспортно — логістичного обслуговування споживачів на вітчизняних підприємствах обумовлюються: стохастичним і важко прогнозованим характером споживчого попиту; високим рівнем конкуренції на ринках збуту з боку як вітчизняних, так і зарубіжних виробників продукції; високим рівнем насичення ринку готовою продукцією; зростанням рівня диверсифікації діяльності підприємств; недостатнім рівнем конкурентоспроможності продукції за цінового фактора; недостатнім рівнем розвитку, а, в ряді випадків, відсутністю власної розподільної мережі; недостатнім рівнем професійної підготовки і кваліфікації співробітників функціональних підрозділів підприємства; недосконалістю систем обслуговування на підприємствах, що призводить до несвоечасності реагування на зміни споживчого попиту або до відсутності такої реакції; відсутністю ефективних механізмів узгодження рішень, прийнятих керівниками функціональних підрозділів підприємства.

Досягнення підприємством поставлених цілей, чітке слідування меті та відповідність корпоративній стратегії відбувається шляхом постійного аналізу роботи самого підприємства, вивчення світових новітніх технологій та тенденцій вітчизняного ринку з огляду на вплив економічних, соціальних та інших факторів. Тому, втримання підприємством конкурентних позицій вимагає постійного проведення превентивних заходів запобігання негативних явищ в структурі роботи організації, пошуку нових методів покращення існуючого стану речей, створення якомога більш адаптивної логістичної системи.